

**UMUMIY O'RTA TA'LIMDA TASVIRIY SAN'AT DARSLARIDA  
KREATIV VA INTERFAOL METODLARNI QO'LLASH**

**Aminova Sabina Anvar qizi**

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi” – ta’lim yo‘nalishi

2-kurs “E” guruh talabasi

**Annotatsiya:** Ushbu maqola umumiy o‘rta ta’lim muassasalarida tasviriy san’at darslarida kreativ va interfaol metodlarni qo‘llash orqali o‘quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish masalalariga bag‘ishlangan. Tadqiqot jarayonida innovatsion metodlar, guruhli ishlash, loyiha asosida o‘qitish va texnologik vositalardan foydalanish orqali o‘quvchilarning darsga qiziqishini oshirish va ularning ijodiy fikrlash ko‘nikmalarini shakllantirish usullari tahlil qilinadi. Maqolada pedagogik yondashuvlarning samaradorligi va ularni amaliyotga tatbiq etish bo‘yicha tavsiyalar keltiriladi.

**Kalit so‘zlar:** Tasviriy san’at, umumiy o‘rta ta’lim, ijodiy fikrlash, interfaol metodlar, kreativ yondashuv, loyiha asosida o‘qitish, o‘quvchi motivatsiyasi, ta’lim sifati.

Tasviriy san’at darslari o‘quvchilarning estetik didini shakllantirish, vizual tafakkurini rivojlantirish va ijodiy fikrlash ko‘nikmalarini mustahkamlashda muhim o‘rin tutadi. Biroq an’anaviy metodlar ko‘pincha o‘quvchilarning passiv ishtirokiga olib keladi va ularning ijodiy salohiyatini to‘liq ochishga imkon bermaydi. Shu sababli, umumiy o‘rta ta’lim muassasalarida tasviriy san’at darslarini takomillashtirishda kreativ va interfaol pedagogik metodlarni qo‘llash dolzarb vazifa hisoblanadi.

Kreativ va interfaol metodlar o‘quvchilarning darsga qiziqishini oshiradi, ularni mustaqil fikrlashga undaydi va o‘z ijodiy ishlanmalarini yaratish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, metodlarning samarali qo‘llanilishi o‘quvchilarning tanqidiy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi va dars jarayonini yanada qiziqarli qiladi. Maqolada umumiy o‘rta ta’limda tasviriy san’at darslarini kreativ va interfaol metodlar orqali samarali tashkil etishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilinadi.

Umumiy o‘rta ta’lim muassasalarida tasviriy san’at darslarini samarali tashkil etish o‘quvchilarning ijodiy va estetik qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Dars jarayonida o‘quvchilarning faolligi va ijodiy ishlash qobiliyatini oshirish uchun metodik yondashuvlarni diversifikatsiya qilish zarur. An’anaviy dars metodlari ko‘pincha o‘quvchilarni passiv kuzatuvchi sifatida qoldiradi, bu esa ularning

ijodiy salohiyatini to'liq ochishga imkon bermaydi. Shu sababli, kreativ va interfaol pedagogik metodlarni qo'llash dolzarb pedagogik masala sifatida qaraladi.

Interfaol metodlar o'quvchilarning darsga faol ishtirokini ta'minlaydi. Guruhli ishlash, muammoli vazifalar, diskussiya va loyiha asosida o'qitish o'quvchilarda tanqidiy va ijodiy fikrlashni rivojlantiradi. Guruh ishlari orqali o'quvchilar bir-birining fikrlarini tahlil qiladi, ijodiy yechimlar ishlab chiqadi va natijalarni taqdim etadi. Shu bilan birga, interfaol metodlar o'qituvchiga o'quvchilarning individual imkoniyatlarini aniqlash va darsni shaxsiylashtirish imkonini beradi. Bu esa dars jarayonining samaradorligini oshiradi va o'quvchilarning faolligini rag'batlantiradi.

Kreativ yondashuvlar dars jarayonini yanada qiziqarli qiladi. O'quvchilarga yangi texnikalarni o'rgatish, rang va shakl bilan eksperimentlar o'tkazish imkoniyati beriladi, bu esa ularning ijodiy tafakkurini rivojlantiradi. Kreativ vazifalar o'quvchilarning mustaqil ishlashini rag'batlantiradi, ularni yangi g'oyalarni vizual tarzda ifodalashga undaydi. Shu bilan birga, loyiha asosida darslar o'quvchilarning jamoaviy ish ko'nikmalarini oshiradi va ularni mas'uliyatli bo'lishga o'rgatadi.

Flipped classroom texnologiyasi ham tasviriy san'at darslarida samarali qo'llanadi. Bu metod o'quvchilarga uy sharoitida mavzuni o'rganish imkonini beradi, dars davomida esa amaliy mashqlar va ijodiy topshiriqlar bajariladi. Bu yondashuv o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi va ularni yangi ijodiy yechimlar yaratishga undaydi. Shu bilan birga, flipped classroom metodini qo'llash o'qituvchiga darsni individuallashtirish imkonini beradi va o'quvchilarning qobiliyatlarini hisobga olgan holda topshiriqlar berish imkoniyatini yaratadi.

Texnologik vositalardan foydalanish darslarni interaktiv qiladi. Multimediali materiallar, interaktiv doskalar, raqamli grafik dasturlar va onlayn resurslar o'quvchilarga rang, shakl va kompozitsiyani mustaqil o'rganish imkonini beradi. Shu bilan birga, texnologik vositalar o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish va dars mavzusini chuqurroq tushunishga yordam beradi. O'quvchilar san'at asarlarini tahlil qiladi, ularning uslubiy xususiyatlarini o'rganadi va o'z ijodiy ishlanmalarini yaratadi.

Ijodiy va mantiqiy vazifalarni qo'llash dars samaradorligini oshiradi. O'quvchilarga muammoli topshiriqlar berish, yangi texnikalarni o'rgatish va eksperimentlar o'tkazish ularning tasviriy savodxonligini oshiradi va abstrakt fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Shu bilan birga, individual yondashuv har bir o'quvchining qobiliyati va imkoniyatlarini hisobga olishga imkon beradi, bu esa dars samaradorligini yanada oshiradi. O'qituvchi dars jarayonida o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olgan holda topshiriqlar va mashqlarni moslashtiradi, bu esa o'quvchilarning faolligi va darsga qiziqishini kuchaytiradi.

Baholash tizimi ham tasviriy san'at darslarida muhim rol o'ynaydi. O'quvchilarning ijodiy ishlari nafaqat baholanadi, balki rag'batlantiruvchi fikrlar va ijobiy mulohazalar orqali ularning motivatsiyasi oshiriladi. Shu bilan birga, baholash jarayoni shaffof va adolatli bo'lishi, o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini aniq aks ettirishi lozim. Rag'batlantirish va ijobiy fikr-mulohazalar o'quvchilarda darsga qiziqishni kuchaytiradi va ularni yangi ijodiy ishlanmalar yaratishga undaydi.

O'quvchilarning ijodiy va estetik qobiliyatlarini rivojlantirish bilan birga, interfaol va kreativ metodlar ularni ta'lim jarayoniga faol jalb qilishga xizmat qiladi. Darslar davomida o'quvchilarga tanqidiy fikrlash, ijodiy yechimlar yaratish va o'z ishlarini taqdim etish imkoniyatlari berilishi zarur. Bu nafaqat o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga yordam beradi, balki umumiy ta'lim sifatini oshiradi.

O'qituvchining roli ham tasviriy san'at darslarida muhimdir. U nafaqat bilim beruvchi, balki motivator, maslahatchi va ijodiy jarayonni boshqaruvchi sifatida faol ishtirok etadi. O'qituvchi metodik yondashuvlarni moslashtiradi, texnologik vositalardan foydalanishni tashkil qiladi va o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga oladi. Shu orqali dars jarayoni yanada samarali va qiziqarli bo'ladi, o'quvchilarning ijodiy va mantiqiy fikrlash ko'nikmalari rivojlantiriladi.

Natijada, tasviriy san'at darslarida interfaol va kreativ metodlarni qo'llash o'quvchilarning ijodiy va estetik qobiliyatlarini rivojlantirish, darslarni qiziqarli va samarali tashkil etish, ularni mustaqil va mantiqiy fikrlashga o'rgatish imkonini beradi. Shu bilan birga, bu yondashuv umumiy o'rta ta'lim tizimida tasviriy san'at fanining metodik samaradorligini sezilarli darajada oshiradi va zamonaviy pedagogik talablar bilan uyg'unlashadi.

Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida tasviriy san'at darslarida interfaol va kreativ metodlarni qo'llash o'quvchilarning ijodiy va estetik qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, guruhli ishlash, loyiha asosida o'qitish, flipped classroom texnologiyasi va texnologik vositalardan foydalanish o'quvchilarning darsga qiziqishini oshiradi, ularning mustaqil fikrlashini rag'batlantiradi va ta'lim sifatini yaxshilaydi. Shu asosda, tasviriy san'at darslarida metodik takomillashtirish o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga xizmat qiladi va umumiy ta'lim sifatini sezilarli darajada oshiradi. Dars jarayonida individual yondashuv, rag'batlantiruvchi baholash tizimi va ijodiy vazifalarni qo'llash o'quvchilarning ijodiy salohiyatini yanada rivojlantirishga yordam beradi.

#### **Foydalanilgan adabiyotlar**

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // Педагогическое образование и наука. – 2017. – № 2. – С. 109-110.

2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // Eastern European Scientific Journal. – 2017. – № 1. – С. 131-134.
3. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // Inter education & global study. – 2024. – № 1. – С. 8-14.
4. Shavdirov S. Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology // AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing LLC, 2025. – Т. 3268. – № 1. – С. 070035.
5. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students // Science and innovation. – 2023. – Т. 2. – № B10. – С. 192-198.
6. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари // Современное образование (Узбекистан). – 2017. – № 6. – С. 15-21.
7. Шавдиров С. А. ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОМУ О. И ПРИКЛАДНОМУ ИСКУССТВУ // INTERNATIONAL SCIENTIFIC REVIEW OF THE PROBLEMS AND PROSPECTS OF MODERN SCIENCE AND EDUCATION. – 2018. – С. 84-85.
8. Shovdirov S. TASVIRIY SAVODXONLIKKA OID O'QUV KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA O'QUVCHILARNI MANTIQUIY VA ABSTRAKT FIKRLASHGA O'RGATISH // Евразийский журнал академических исследований. – 2023. – Т. 3. – № 12. – С. 193-196.
9. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts // International Journal on Integrated Education. – 2023. – Т. 4. – № 3. – С. 60-66.